

S|OM Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Tromsø 6. februar 2012

kontorsjef Lisa Vogt-Lorentzen

3 000
90

Rettslig grunnlag:

- Grunnloven § 75 bokstav 1:
”at udnævne en Person, der ikke er Medlem af Stortinget, til, paa en Maade som er nærmere bestemt i Lov, at have Indseende med den offentlige Forvaltning og alle som virke i den Tjeneste, for at søge at sikre at der ikke øves Uret mod den enkelte borger”
- Sivilombudsmannsloven 22. juni 1962 nr. 8
- Instruks fastsatt av Stortinget 19. februar 1980

Formål og oppgaver

- Stortingets tillitsmann – ”vaktbikkje”
- Sivilombudsmannsloven § 3:
”ombudsmannen ... [skal] søke å sikre at det i den offentlige forvaltning ikke øves urett mot den enkelte borger”
- Bidra til at menneskerettighetene sikres og respekteres i forvaltningen

Sivilombudsmannen

1. avdeling

Trygd
Skatt
Toll
Merverdiavgift
Statlige særavgifter

2. avdeling

Utlendingssaker
Påtaleforhold
Politiet
Kriminalomsorg
Sykehus og helse

3. avdeling

Sosiale tjenester
Barnevern
Familie og person
Barnehager
Skoler og universitet
Studiefinansiering
Bostøtte
Veitrafikk
Erstatningsordninger
Fri rettshjelp
Annet under justis
Bevillinger og næring

4. avdeling

Plan- og bygg
Kart og deling
Ekspropriasjon
Refusjon/erstatning
Fredning og vern
Veier
Fiske og fangst
Landbruk
Kontraktsforhold
Samferdsel
Forurensning
Naturskade

5. avdeling

Tilsetting
Tjenesteforhold
Kommunale avgifter
Offentlighet og innsyn
Sjøfart og luftfart
Bevillinger og næring

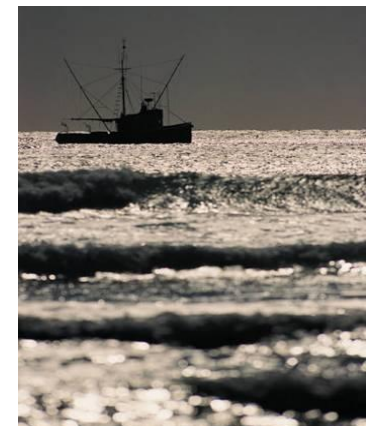
Administrativ enhet

Personal
Økonomi
Arkiv
Bibliotek
Resepsjon
Kontortjenester
IT
Generell drift

Avdeling 4

- Bygg og plan
- Kart og deling
- Fredning og vern
- Forurensning og miljørettet helsevern
- Næring - landbruk, skogdrift og reindrift
- Naturskade
- Refusjon, erstatning og ekspropriasjon
- Allmennhetens ferdselsrett

Kontorsjef: Lisa Vogt-Lorentzen

Hvordan får ombudsmannen arbeidsoppgaver?

- klager fra borgerne
- eget tiltak
- systematisk undersøkelse

Saksgang for klagen

**Saken overføres til rette avdeling.
Kontorsjefen fordeler saken til en
saksbehandler.**

Kan klagen behandles av ombudsmannen?

Saken avvises

**Sakens dokumenter
innhentes fra
forvaltningen.**

Saken vurderes

**Ombudsmannen finner
ikke grunn til å undersøke
saken ytterligere.
Saken avsluttes.**

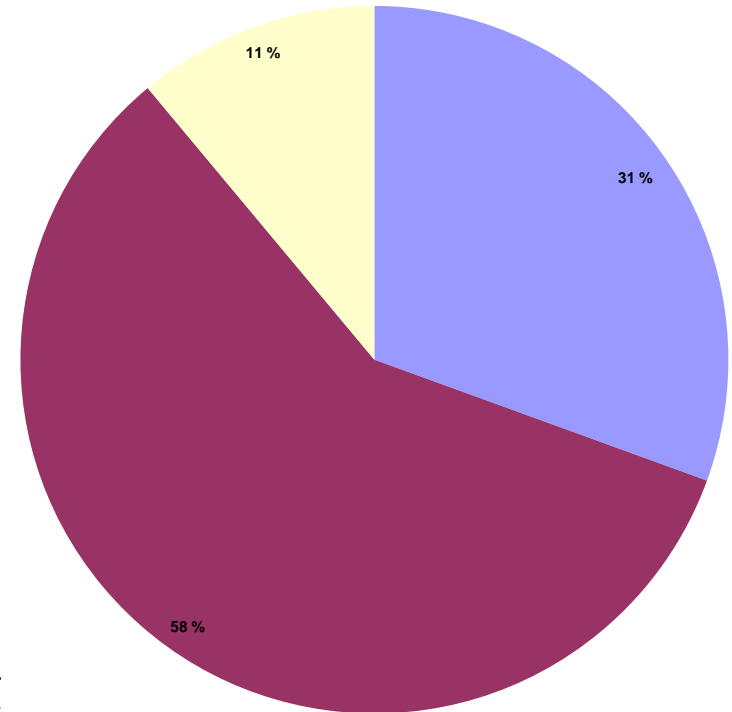
**Ombudsmannen finner
grunn til å undersøke saken
nærmere og sender brev til
forvaltningen.**

**Undersøkelsene i saken fortsetter.
Klageren får anledning til å uttale seg.**

Uttalelse eller avsluttende brev

- Ca 3 000 klager per år
- Ca 50 % avvises formelt
- Av de realitetsbehandlede:
 - 31 % ordnet
 - 58 % avsluttet uten kritikk
 - 11 % kritikk eller henstilling

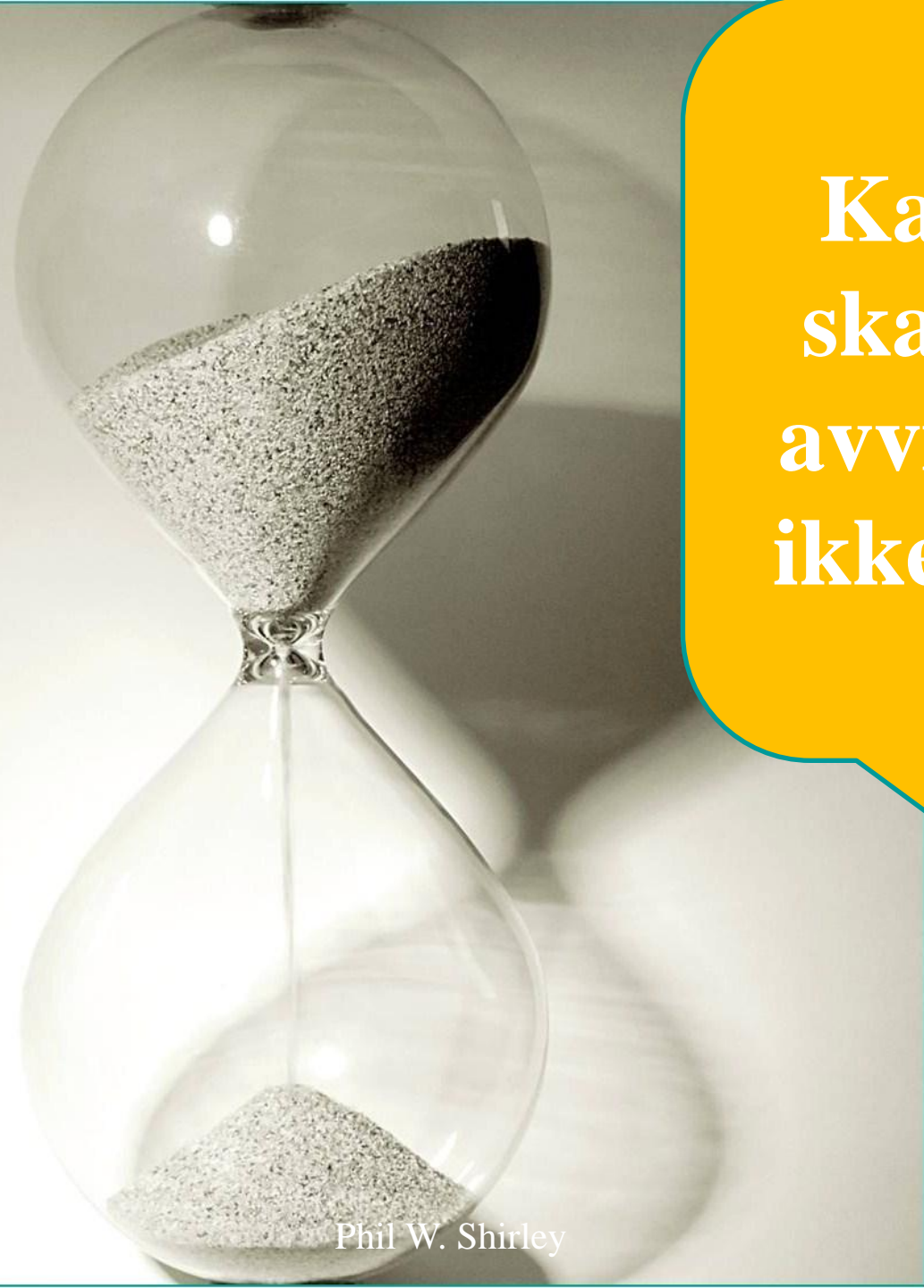
■ Ordnert (jf. tabell 3.1 punkt 1a og 2a)

■ Avsluttet uten kritikk eller henstilling (jf. tabell 3.1 punkt 1b og 2b)

■ Avsluttet med kritikk eller henstilling (jf. tabell 3.1 punkt 2c - Er utdypet i figur 3.4)

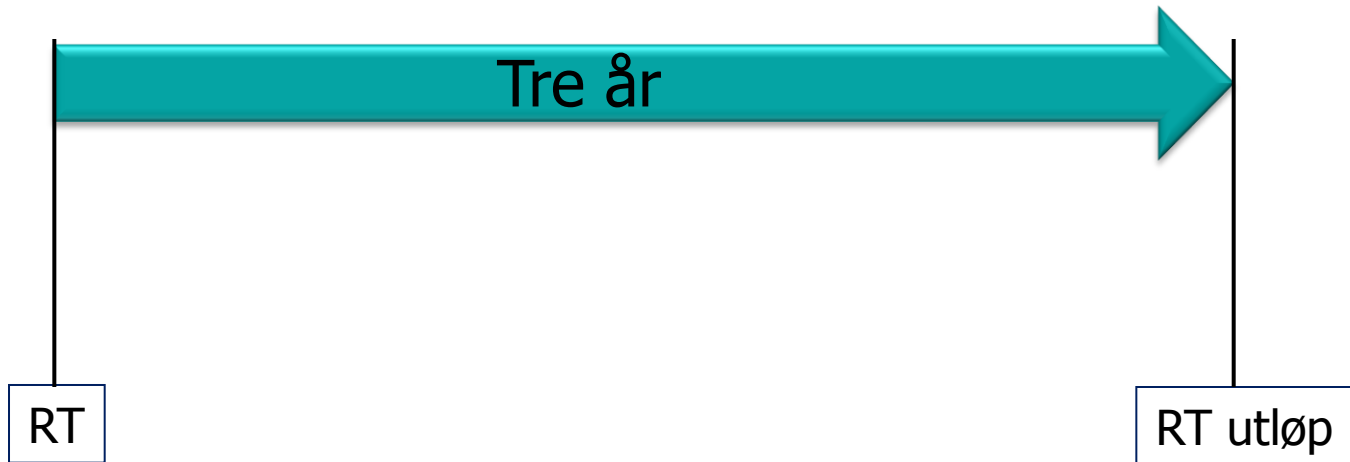

3 000
90

An hourglass with sand flowing from the top bulb to the bottom bulb. The top bulb is partially filled with sand, and the bottom bulb has a small amount of sand at the bottom. The hourglass is set against a light background.

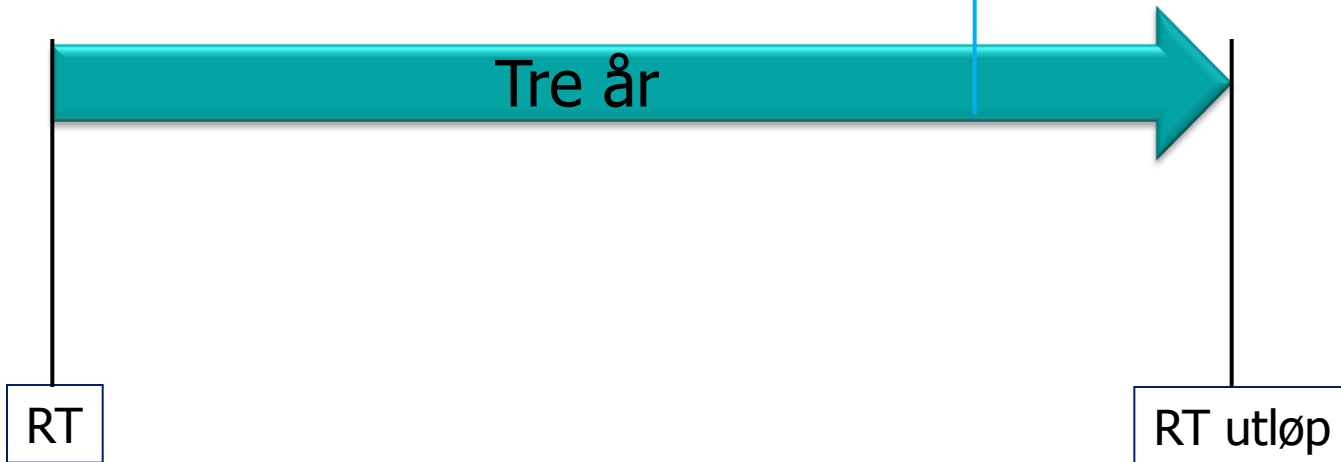
**Kan myndighetene
skaffe hjemmel til å
avvise en søknad ved
ikke å behandle den?**

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)

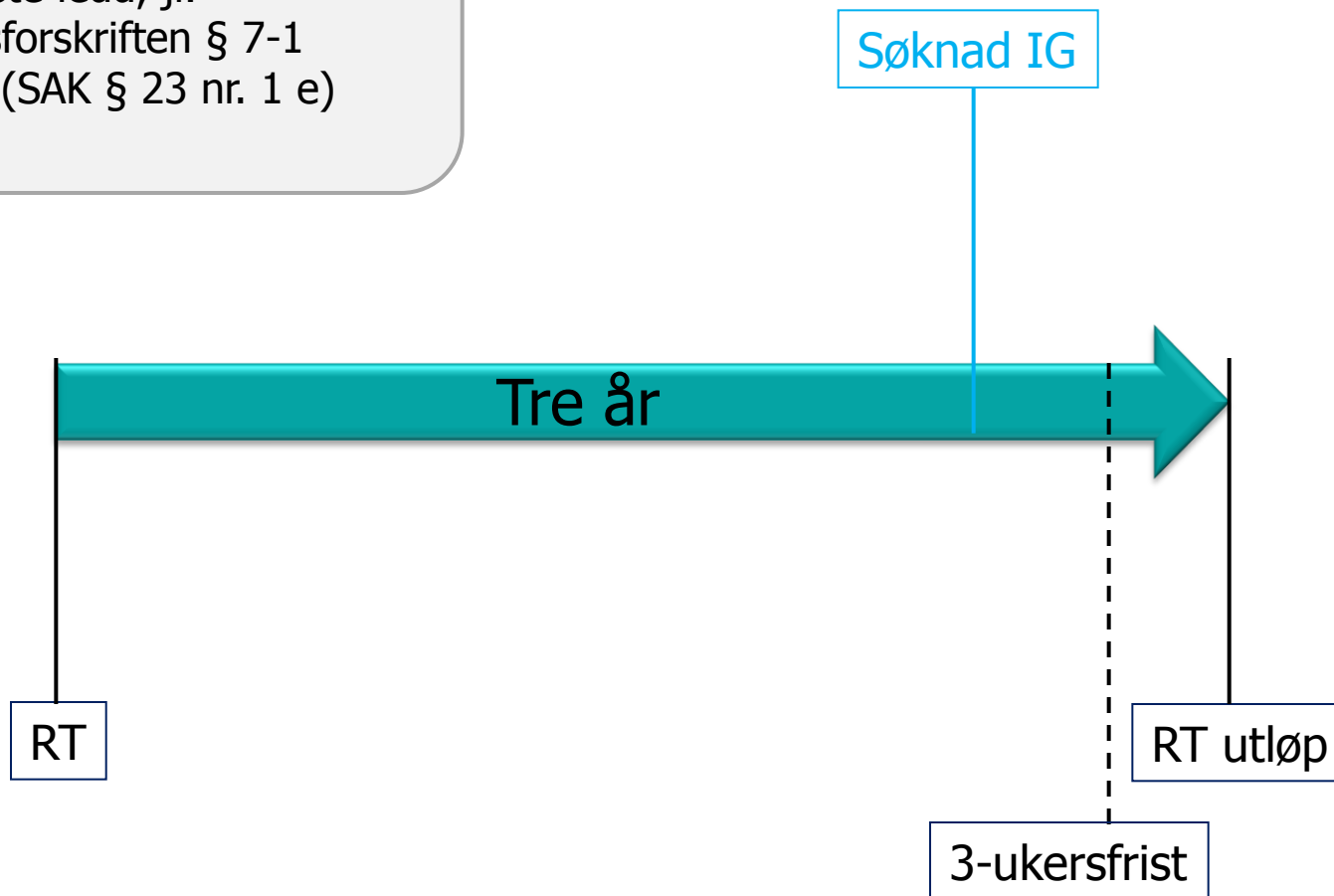

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)

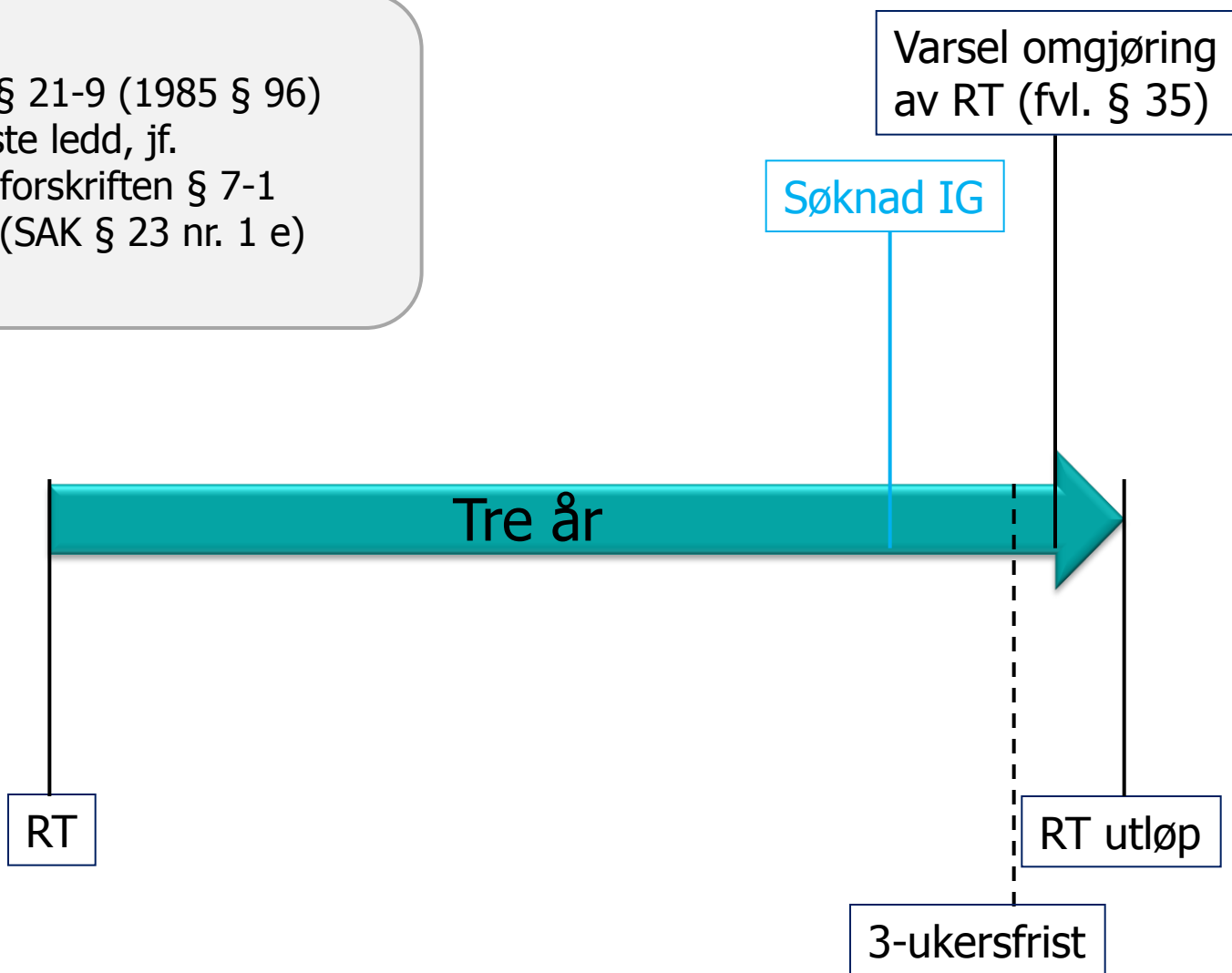
Søknad IG

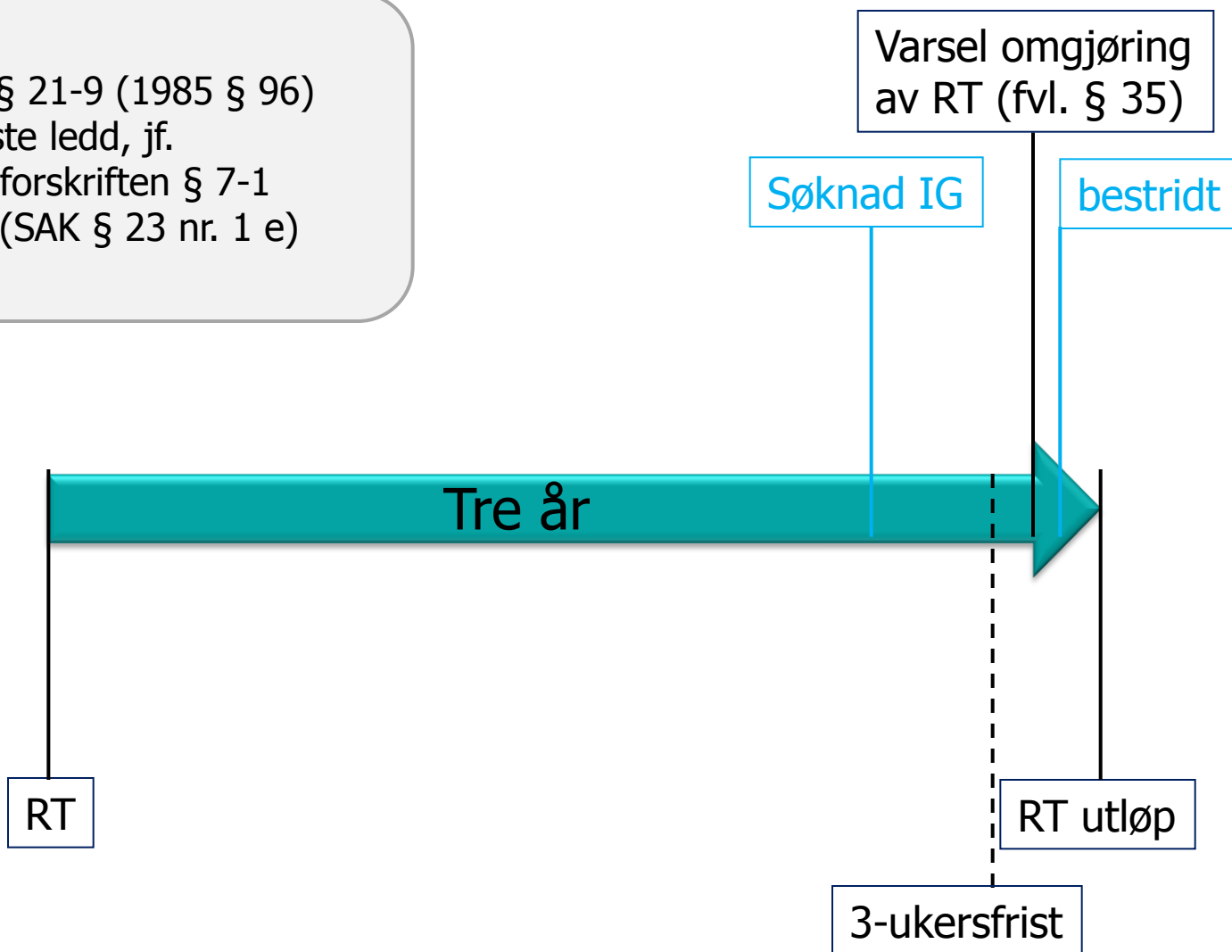
pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)

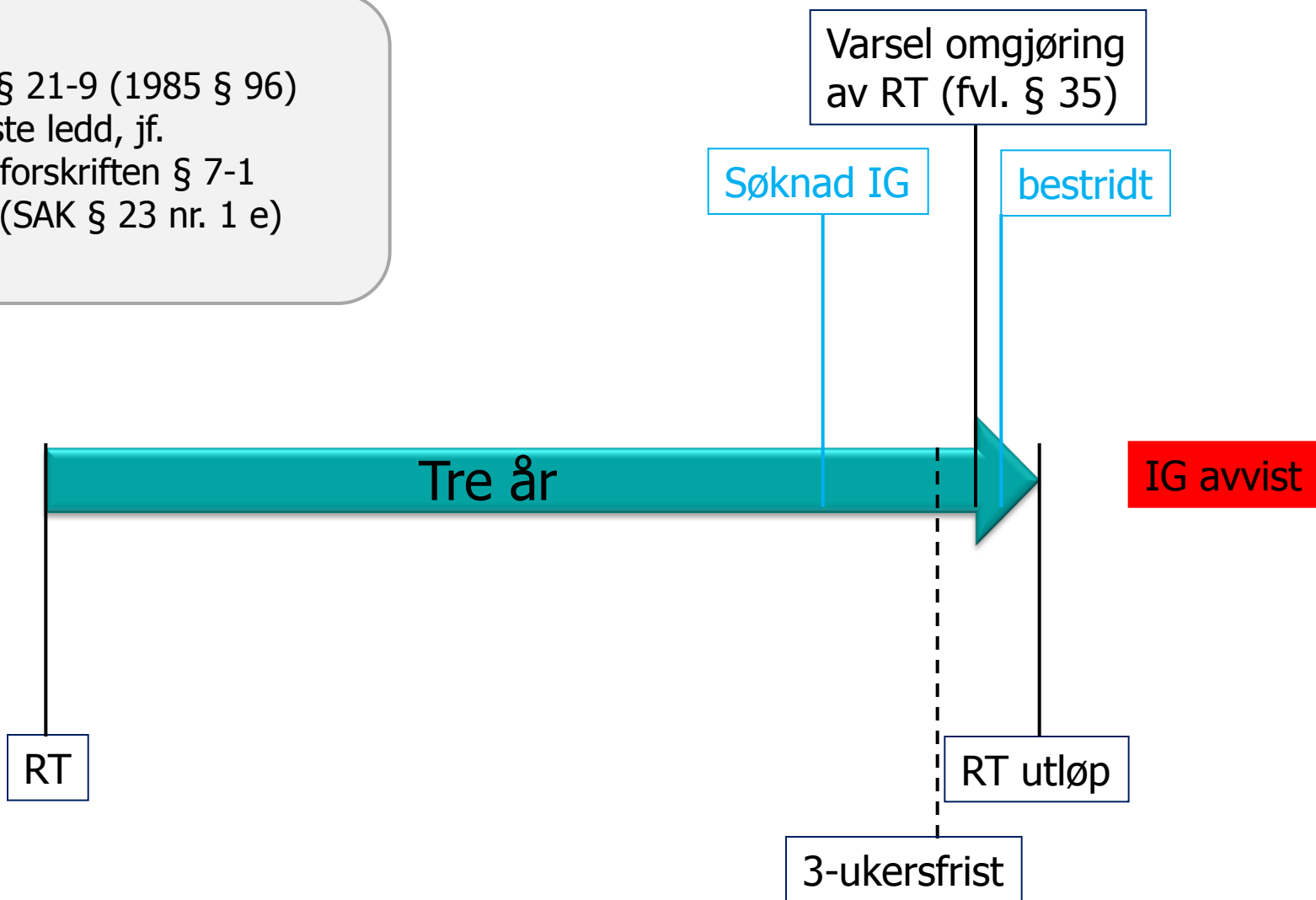
pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)

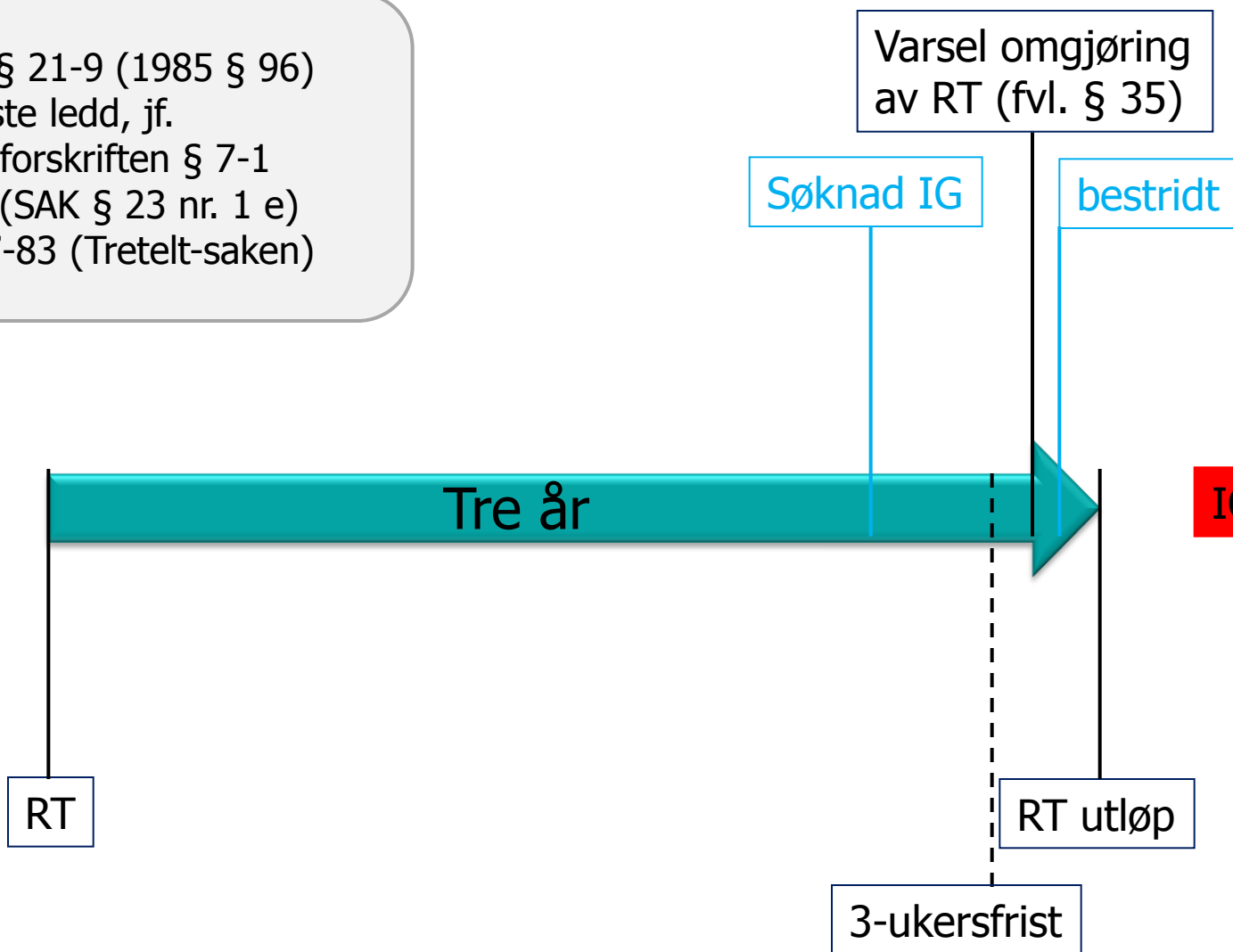
pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)

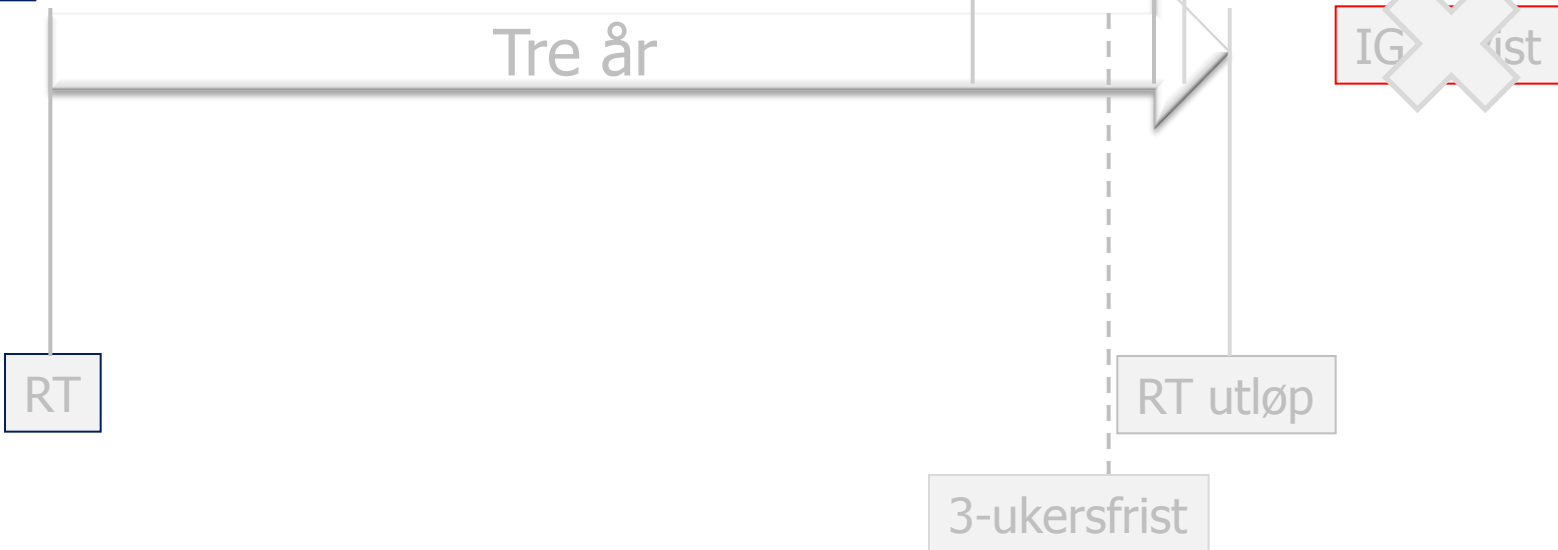
pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

~~IG st~~

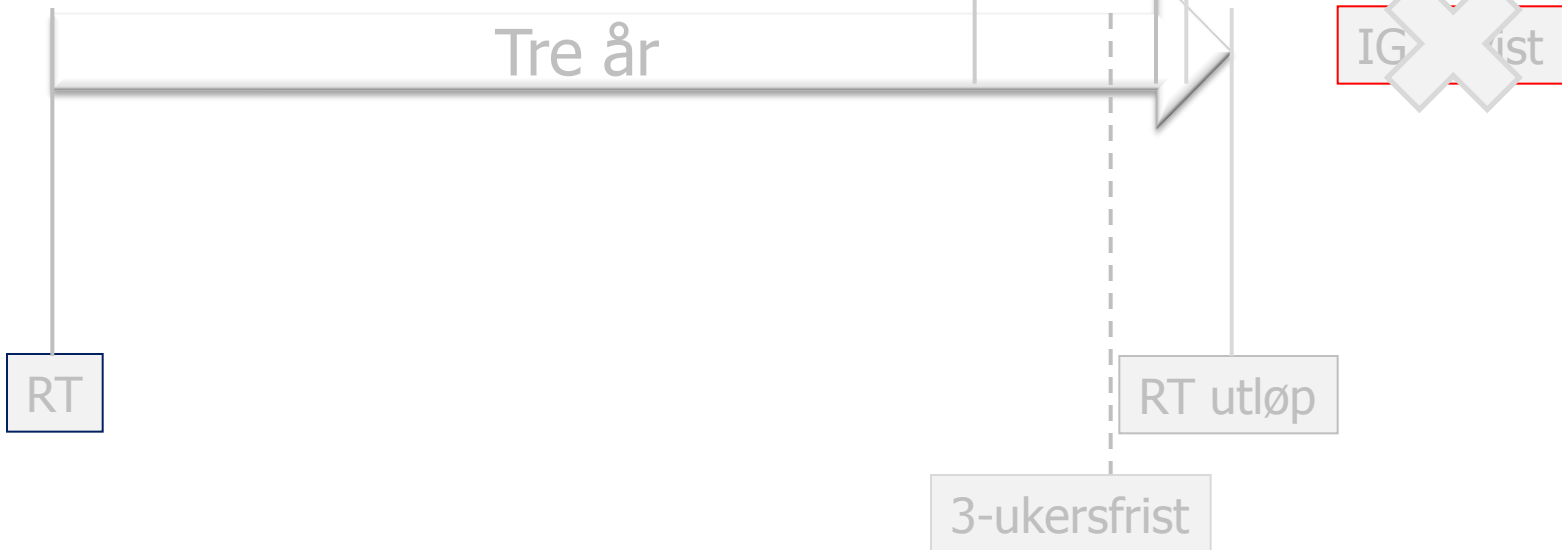
pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

Intensjonsavtale

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

Intensjonsavtale
Investeringsstopp

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

Intensjonsavtale
Investeringsstopp

Prisforhandlinger
-33 kr/kvm
-60 kr/kvm

Varsel omgjøring
av RT (fvl. § 35)

Søknad IG

bestridt

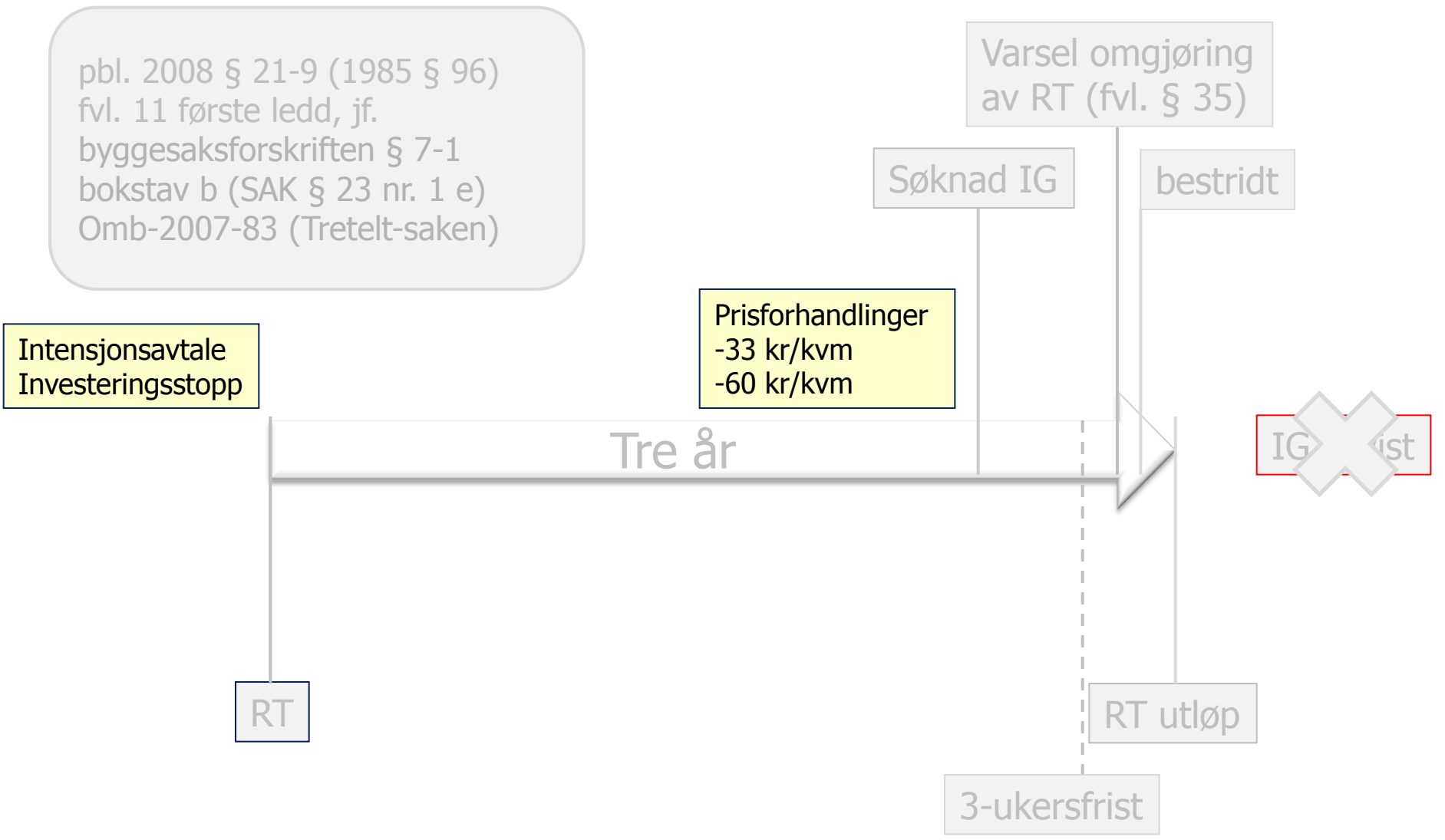
Tre år

~~IG~~ ~~ist~~

RT

RT utløp

3-ukersfrist

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

Intensjonsavtale
Investeringsstopp

Prisforhandlinger
-33 kr/kvm
-60 kr/kvm

Varsel omgjøring
av RT (fvl. § 35)

Søknad IG

bestridt

Tre år

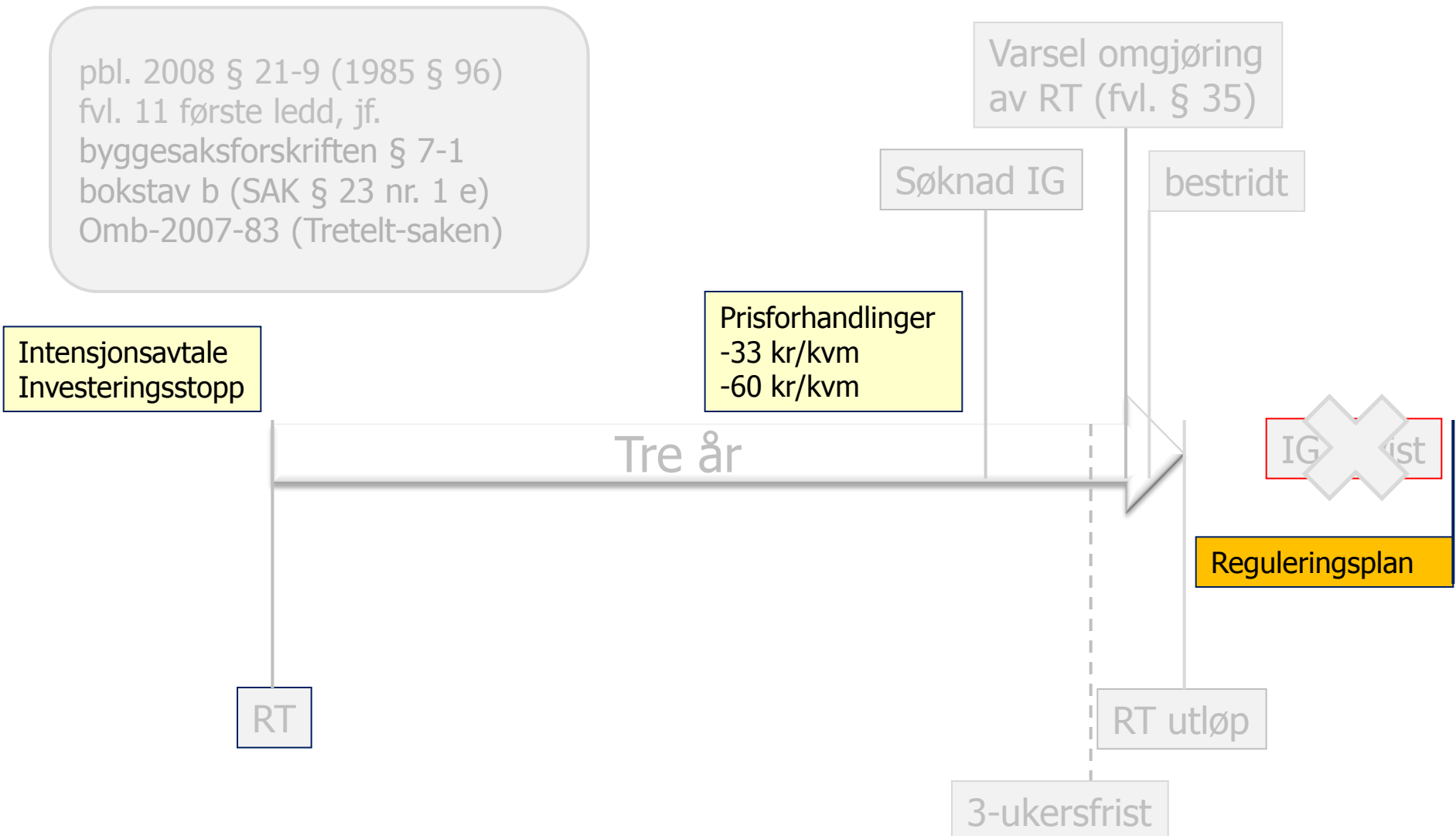
~~IG~~ ~~ist~~

Reguleringsplan

RT

RT utløp

3-ukersfrist

pbl. 2008 § 21-9 (1985 § 96)
fvl. 11 første ledd, jf.
byggesaksforskriften § 7-1
bokstav b (SAK § 23 nr. 1 e)
Omb-2007-83 (Tretelt-saken)

Intensjonsavtale
Investeringsstopp

RT

Tre år

Prisforhandlinger
-33 kr/kvm
-60 kr/kvm

Søknad IG

Varsel omgjøring
av RT (fvl. § 35)

bestridt

Nytt pristilbud
-15 kr/kvm

~~IG~~ ~~ist~~

Reguleringsplan

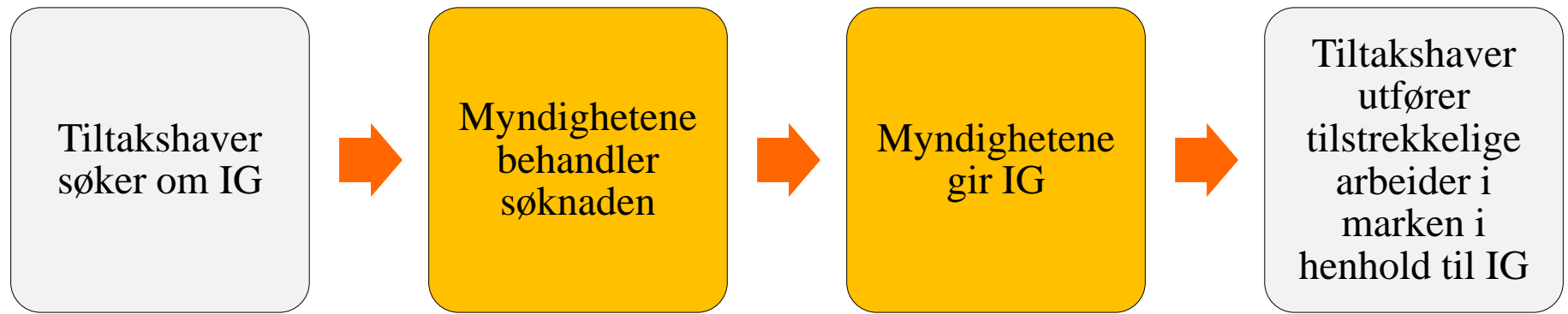
RT utløp

3-ukersfrist

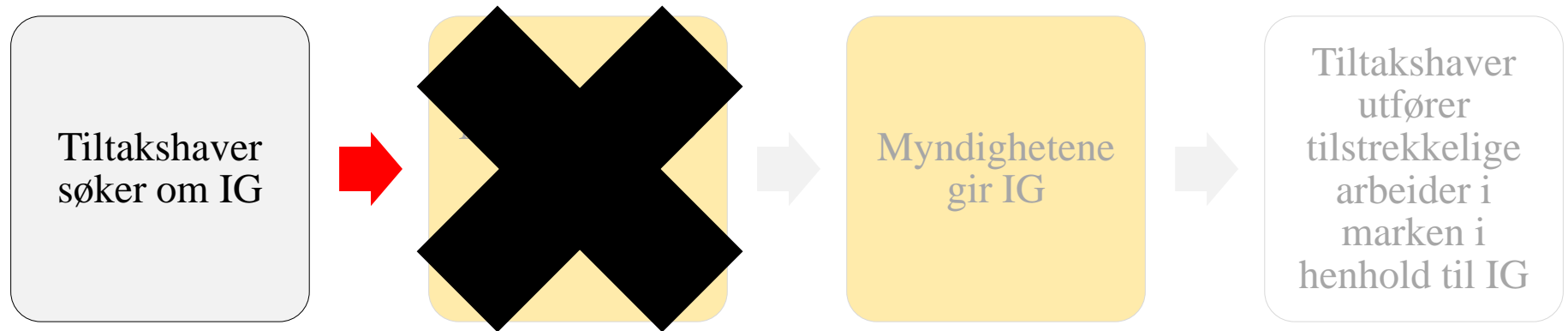
Plbl. 1985 § 96 første ledd første setning

«Er **tiltaket** ikke **satt i gang** senest 3 år etter at rammetillatelse er gitt, faller tillatelsen bort.»

Må ordlyden forstås slik?

Hva da hvis?

Plbl. 1985 § 96 første ledd første setning

«Er tiltaket ikke satt i gang senest 3 år etter at rammetillatelse er gitt, faller tillatelsen bort.»

Rettslig utgangspunkt

- Eiendomsretten
- Legalitetsprinsippet

Plbl. 1985 § 96 første ledd – formål

- Sikre at godkjente tiltak gjennomføres innen rimelig tid
- Hindre tillatelser uten byggeplaner, som nye offentlige krav og planer ikke kan gjøres gjeldende overfor

Plbl. 1985 § 96 første ledd – utvikling

- Opprinnelig bare én tillatelse.
Tiltakshaver kunne på egenhånd avbryte fristen gjennom arbeid.
- Oppdelingen i ramme- og igangsettingstillatelser i 1995, jf. Ot.prp. nr. 39 (1993-94) s. 205.

Plbl. 1985 § 96 første ledd tredje setning

«Er tiltaket ikke satt i gang senest 3 år etter at rammetillatelse er gitt, faller tillatelsen bort. ... Foregående bestemmelser **gjelder tilsvarende for dispensasjon.**»

Ot.prp. nr. 112 (2001-2002) pkt. 9.4 og 16

- Departementet kunne vanskelig se at dispensasjoner skulle ha «lengre gyldighet enn andre tillatelser som ikke er igangsatt»
- «En **fristavbrytende** handling i forhold til 3-årsfristen vil være **innsending av en søknad** om rammetillatelse eller en byggemelding.»

Plikt til å behandle søknaden

- Enhver sak skal avgjøres uten ugrunnet opphold, jf. fvl. § 11 første ledd
- 3-ukersfristen i SAK er et uttrykk for hva som regnes som «akseptabel saksbehandlingstid.»
- «Holder ikke kommunen seg innenfor akseptabel saksbehandlingstid, må dette anses som et pliktbrudd i forhold til søkeren. Et slikt pliktbrudd kan få rettslige virkninger for forvaltningssaken.»

Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) pkt. 7.2.6

- «det fysiske arbeidet» må være satt i gang for å avbryte fristen
- ikke tilstrekkelig at tiltakshaver er meddelt igangsettingstillatelse

Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) pkt. 7.2.6

- Ikke begrunnet
- Ingen analyse av rettskildesituasjonen, drøftelse av for- og mothensyn eller utredning av konsekvensene av departementets regelforståelse
- En situasjon der myndighetene unnlater å behandle søknaden, ble ikke vurdert

Ombudsmannen:

«Det er *lovens ordlyd*, ikke forarbeidene, som er vedtatt av Stortinget.»

«Det er naturlig å lese loven med forarbeider ut fra en *forutsetning om at myndighetene opptrer lovlig ...*»

Reelle hensyn

- Rimelighet
- Forutberegnelighet og rettssikkerhet
- Mulig å påvirke egen rettsstilling
- Likebehandling
- Samfunnsøkonomi
- Sammenheng i regelverket
- Tillit til det offentlige

Ombudsmannens konklusjon

- Kommunen kan ikke forringe tiltakshaverens rettigheter ved å unnlate å oppfylle plikten til å behandle søknaden.
- Brudd på saksbehandlingsreglene kan få betydning for forvaltningssaken, i den forstand at saken skal behandles som om bruddene ikke fant sted.

**Saksbehandlingsfeil
bør ikke virke
bestemmende på
vedtakets innhold.**

sml. fvl. § 41

sml. Rt. 1979 s. 341

Fylkesmannen i Hordaland:

- «Vi er ... enig med Sivilombudsmannen i at **regelverket ikke har fungert etter sitt formål** i dette tilfellet. Resultatet av kommunens og Fylkesmannens tidligere vedtak vil være **sterkt urimelig**, og nærmest **rettsfornektende** for tiltakshaver. Følgelig må de **reelle hensyn** her veie tyngst.»

S|OM Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Tromsø 6. februar 2012

kontorsjef Lisa Vogt-Lorentzen

«Treteltsaken» Somb-2007-83

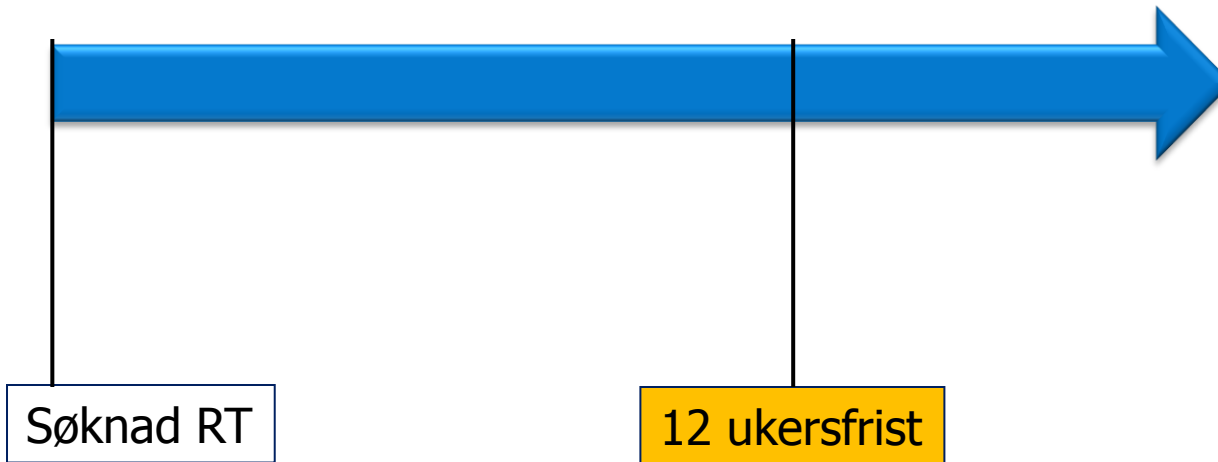
«Skal bygningsmyndighetene benytte et **nytt og strengere regelverk** til skade for de som alt har søkt om byggetillatelse eller sendt byggemelding, må det skje **innenfor de rammer som loven setter.**»

«Bodø-saken»
Sak 2011/720

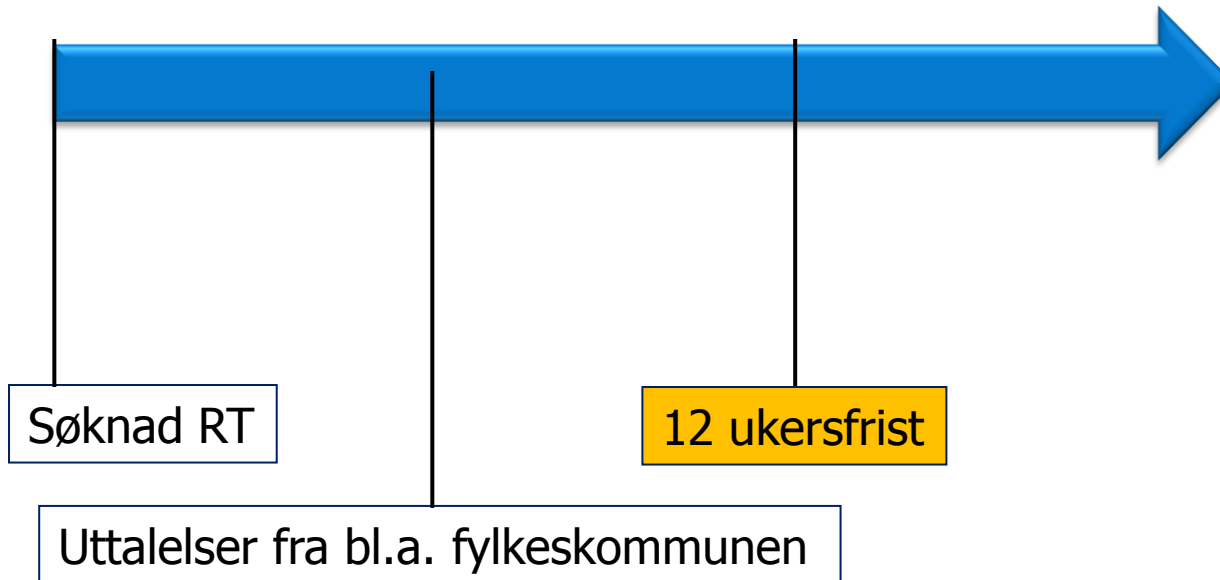
Søknad RT

«Bodø-saken»
Sak 2011/720

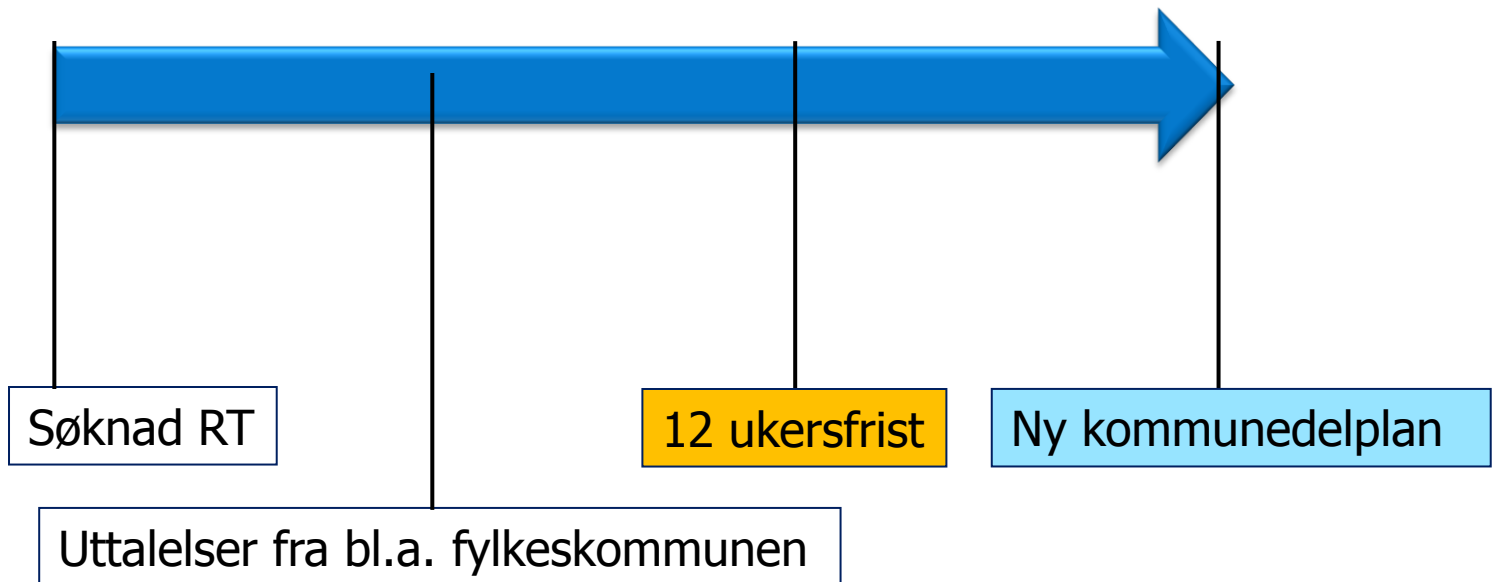

«Bodø-saken»

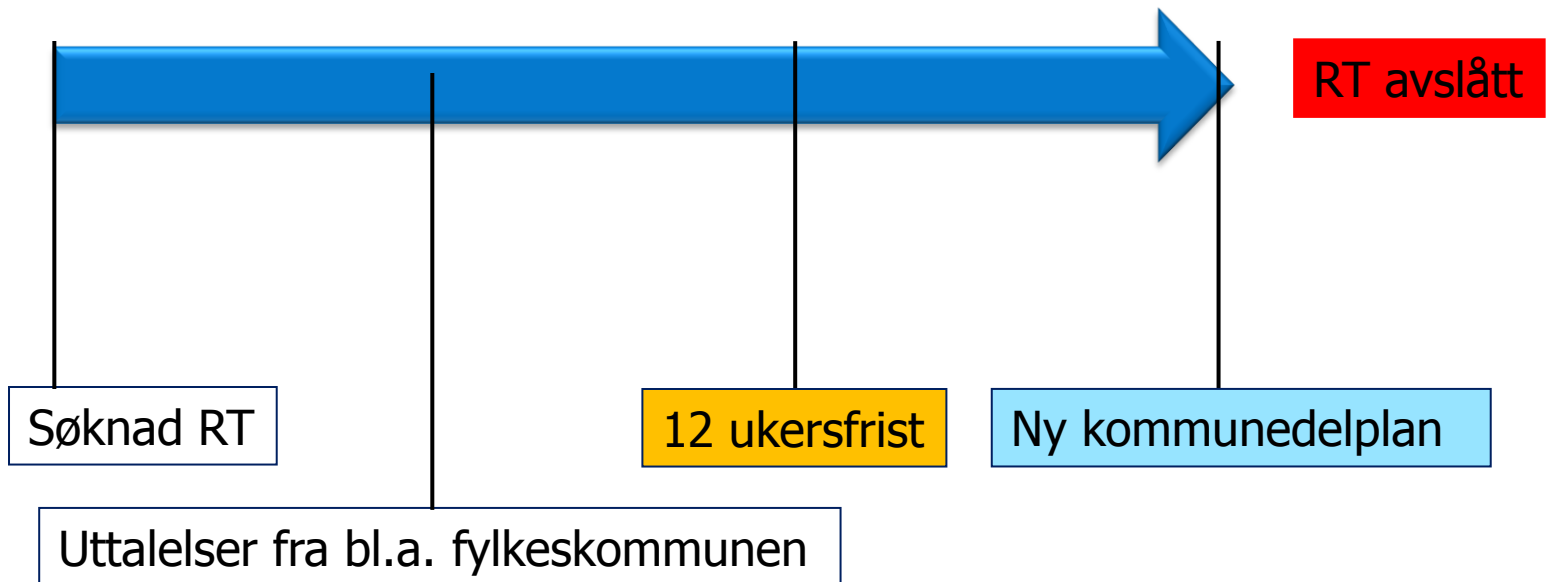
Sak 2011/720

«Bodø-saken» Sak 2011/720

«Bodø-saken» Sak 2011/720

«Bodø-saken» Sak 2011/720

